

ምብጻሕ ልዑል ካርዲናል ለዮናርዶ ሳንድሪ

አብ ኤጳርቅና ከረን

ብምክንያት መበል 150 ዝኸሪ ዕረፍቲ ቅዱስ አቡነ ያዕቆብ ዩስጢኖስ ንሃገርና ኤርትራ ዝበጽሑ ዘለዉ ካርዲናል ሳንድሪ ካብ ትማሊ ካሙኒ 1 ካምፕ 2010 አትሒዞም ብኩንሱሎ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ልዮ ቦካርዲ ተሰንዮም ንኤጳርቅና ከረን ምብጻሕ ገደሮም።

ካሙኒ ምሽት አብ መንበረ ኤጳርቅና ከረን መራሕቲ ሃይማኖትን ካብ ዝተፈላለዩ መንግሥታዊ ምምሕዳራት ዞባ ዓንሰባ ዝመጹ ላዕለዎት ካላፍቲ እንጃዕ ደሓን መጻእኩም በልዎም። ብድኅርዚ ካብ ሠለስቲኡ ቍምስናታት ቅዱስ ሚካኤልን፤ ቅድስት ሥላሴን ቅዱስ እንጦንዮስን ዝመጹ ምእመናን አብ ቅርፃት ቅ.ሚካኤል ብኸበሮም ዕልልታን ተቐቢሎም አብ ታቦት ቅ.ሚካኤል ብዓጀብ እእተውዎም። ኪዳን ዘሰርኸን 'ሕያዋይ ንሳ' ዝብል ቃለ ወንጌል ምስተነበ፤ ብፁዕ አቡነ ኪዳን ንኦጋይሽ መልእኽተይና ክርስቶስን ወኪል ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳትን ኩንኩም ክትበጽሑና ብምምጻእኩም፤ አምላኽ ዓቢይን ፍሉይን ጸጋ ከምዝጸገወና ንርዳእ፤ እታ እተመሓደርዋ ክፍሊ ቅድስቲ መንበር አብ ጉሰነትን ካልዮ ነፍሳት ዘለዎ ዓቢይ እጃም ብምጅኑ፤ በአኹም አቢሉ መድኃኒና ኢየሱስ ክርስቶስ ክበጽሑና ከምዝመጸ ንአምን። እዚ ኸአ መድኃኔ ዓለም ክርስቶስ ንቤተክርስቲያኑን ነአናን ዝገብሮ ሕሉፍ ጉንዞ ዘመልክት እዩ እናበሉ ብስም መላእ ሰበኻ ሰላምታ አቕረቡሎም።

እዛ ብስም ሊቀ መላእኸቲ ቅዱስ ሚካኤል ቅድሚ 150 ዓመታት እተሓንጸት ጥንታዊት ቤተክርስቲያን ሕንፃ ቅርጻ ንኡስ'ኳ እንተመሰለ፤ አምላኽ ቀንዲ መጋበሪ ድንኳና ክኸውን ዝመረጸ ብምኻኑ ሰፋሕ እኡኡ። ከማኡ ኣብ ጥቓኣ ተደኩኑ ዘሎ ጥንታዊ ገዳም ኣብ መላእ ምድረ ሓበሻ ኣብ መዕበያን ኩስኩሳን ካህናት ደቐባት ኮነ ኣብ አስፍሖ ካቶሊካዊ እምነተ-ክርስትናን ሥርዓተ ግዕዝን ንልዕሊ 150 ዓመታት ዘበርከተ ብምኻኑ መዳርግቲ አይርከቦን።

ነዚ ተገንዚባ ቅድስቲ መንበር ፍሉይ ቆላሕታ ብምሃብ ብርእስና ክንመሓደር ካብ እትሰርዓልና እነሆ 14 ዓመት አቀጺሩ። አምላኽ ይመስገን ምእመናን ብጸሎቶም ወትሩ ስለዘሰንዩና ከአ ጸዋዕታ ክህነትን ምንኩስናን አይተጓደለናን። ቤተክርስቲያና ምስ ኩለን ሃይማኖታት ብስኒት እናነበረት ማዕረጊቲ መንፈሳዊ ተልእኮ ኣብ ዝተፈላለዩ ማኅበራዊ ንጥፈታት ከም ትምህርቲ፤ ጥዕና፤ ፍቅራዊ ስራሕ ተራድኡ... ብምውሳእ ብትግሃት ክትነጥፍ ትርከብ። በዚ አጋጣሚ ንመንእሲያትና ዝብድሁ ዘለዉ ዓበይቲ ጸገማት ክረግአልና ንጽሊ በሉ።

ብድንርዚ ልዑል ካርዲናል ንዝተገብረሎም ተቕባል ብልቢ አመስጊኖም፤ አምላኽ ፈቓድዎ እዚ ተጀሚሩ ዘሎ ዓቢይ ሕንፃ ካቴድራል ተዛዚሙ ኣብ መመረቕትኡ ዩብጽሓና በሉ። ምእመናን ብአቡኖምን ካህናቶምን ብዝወሃቦም መምርሒ ተማእዚዞም ክኸዱን ክጽሉዩሎምን ሓደራ በሉ።

ር.ሊ.ጳጳሳት'ውን ክንድኡም ኩይነ ሰላምታይ ከቕርበልኩምን ቡራኬአም ክልግሰልኩምን ሓደራ ስለዝበሉኒ ቡራኬአም ተቐበሉ እናበሉ መረቕ። ንጽብሒቱ ዓርቢ መሥዋዕተ ቅዳሴ ተገይሩ፤ ልዑል ካርዲናል ንኹሎም ምእመናንን ውሉደ ክህነትን ቃለ እግዚአብሔር አስምዑ።

ድንገሪ ቍርሲ ኣብ አደራሽ ኤጳርቅና ንዝተአከቡ ውሉደ ክህነት ረኸቡ። ብፁዕ አቡነ ኪዳነ ድማ ብስም መላእ ውሉደ ክህነት ዳግማይ ምስጋናኦም ድንገሪ ምቕራብ ካብ ኩሎም ማኅበራት ንዝመጹ ወክልትን ኣብ ዝተፈላለዩ ሓዋርያዊ ስርሓት፤ ኣብ መንፈሳዊ ዕብዩት ቤተክርስቲያንን ፍቕራዊ ተግባራትን፤ ኣብ ምዕባለ ደቕሰባት... ንዝዋስኡን ብትግሃት ንዝነጥፉን ተሓባበርቲ ከላልዮኩም ሓጎስ ይስመዓኒ በሉ። ካቶሊካዊ ኤጳርቅና ከረን 14 ዓመታት ብናይ ቅድስቲ መንበር አዋጅ Communitates in Orbe ብ 21 ታሕሣስ 1995 ተተኸሉ፤ ብ11 ዩካቲት 1996 ድማ ቀዳማይ ኤጳርቃ ከረን ነፍሱኔር ብፁዕ አቡነ ተስፋማርያም ብድሆ ተቐብኡ።

አስዲቦም፡-

ቅድሚያ ነዊሕ ዓመታት ልኡካት ቅድስቲ መንበር ከምዝበጽሑና ድኅሪ ዘኪሮም ብፍሉ ድማ፦

- ልዑል ካርዲናል አለስዮ ኤንሬኮ ማሪያ ለፒሰዩ፤
- ንሊቀ ጳጳስ ናይ ማድራስ ብጹዕ አቡነ ማትያስ፤
- ንልዑል ካርዲናል ኤውጅንዮ ቲሰራን፤

ከማኡ አብ ቀረባ ዓመታት ንዝበጽሑና፦

- ልዑል ካርዲናል አኪሊ ሲልቫስትሪኒ
- ፓትረያርክ ሙሣ ዳውድን ዝተፈላለዩ ወክልቲ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት (ኑንሰዮ) ንዝከር።

እዚ ዞባና ብምሉኡ ክርስቲያናዊ መሬት እዩ ዝነበረ፤ ካብ ጥንቲ ዘመን ድማ ምስ መንበረ እስክንድርያ ጥቡቕ ዝምድና ከምዝነበሮ፤ እንተኾነ ቀጻሊ ርክባት ብምቕራጽ ኮነ ጉሰነት ነፍሳትን ብምድኻሙ፤ ምዕዳል ምሥጢራት ብዘይምርካቦም፤ ንምልኪ ግብጺ ባብ ከፊቱ እስልምና ሃይማኖት ክቕበል ከምዝተገደደ ሓበሩ።

አብዚ ዞባዚ ሕይወት ምንኩስና ሰረት ዝነበሮ ከም ምጅኑ መንጠ ምስታ አደ ዝኾነት ቤተክርስቲያን ክንራኹብ ደጊፉና እዩ። ብዙኃት መነኮሳት ንቅድስቲ ሃገር በጺሖም መካነ መቓብር ቅዱሳን ጴጥሮስ-ጳውሎስ ክሳለሙ ንዝመጹ አርእስተ ሊቃነ ጳጳሳታ ብውሕሉል አገባብ ተቐቢሎም መዕረፊ ቦታ ምሃቦም ብአርኢያ ዝጥቕሱዩ በሉ።

ብምኸንያት ዓመተ ካህናት ዝኸሪ ዕረፍቲ ቅዱስ አቡነ ያዕቆብ ዩስጢኖስ ንቅድስት ቤተክርስቲያን እነዝኸኸራ ክህልወናዩ በሉ። እዚ ድማ ብፍሉይ አብዚ ሰበኻና ዝተወልዱን ዝሰርሑን አገልገልቲ እግዚአብሔር አባ ኃይለማርያም እድረስን አባ አንጀሊኮ በዓል ናነ (አቦ ብለን) አብ ደረጃ ብፅዕና ከምዝድይቡልና ንሓትት በሉ።

ኤጳርቅናና አብ ትምህርትን ሊጡርጊያዊ መዕቢያ ዘበርከቶ ልዑል ግደ'ውን አሎዩ። ምስ ምሥራቓዊ ክፍሊ ኢድን-ጓንትን ብምጃን ውዕወዕ ተፈላጥነት ዝነበሮም ንኸቡር አባ ተኸለማርያም ሰምሓራይ ሰሊም ንዝኸር። አብ ምእራምን ምጽፋፍን መጽሐፈ ቅዱስ፤ ሊጡርጊያ ሃገርና አብ ምዕራባዊ ክፍሊ ተፈላጥነት ክህልዎ ብስነ-ጽሑፍ ሕሉፍ አበርክቶ ዝገበሩ እዮም። ሳላ ጸዕርምን ዝሓንጸጽዎ ንጹር መምርሕታትን ዘይተሓናፈጸ ጽፈት አምልኾ ከምዝህልወና ገበሩ። ብመሠረቱ ድማ ኤጳርቅናና ብቀኖናውን ሊጡርጊያውን መምርሕታት ቅድስቲ መንበር ይጎዓዝ አሎ። ብተወሳኺ ኤጳርቅናና መጽሐፈ ቅዱስ ብምሉኡ አብ ቋንቋ ብሊን ተርጉሙ ከብቅዕ፤ ቅዱሳት መጻሕፍቲ'ውን ምስ አኅዋትና ኦርቶዶክሳውያንን ከኒሻን ብምኅባር አብ ምትርጓም ይርከቡ። አብዚ ጊዜ፤ ንቤተክርስቲያና ዘጋጥማ ዘሎ ጸገማት'ውን ውሑዳት አይኮኑን። ልዕሊ ኸሉ ዘሰክፊና ጉዳይ እንተሎ መንእሰያት ውሉደ ክህነትና እቲ ካብ ሃገሮም ወጸኢ ንዝወሃብ ስልጠናን ክፍሊ መዕቢያን ዘይምርኅቦም ዓቢይ ብድሆ ኮይኑናሎ።

ብድኅር'ዚ ካብ ምእመናን ዝተወከለ ዘስምዖ ቃለ ምስጋና ድኅሪ ተቐቢሎም፤ ንውሉደ ክህነት አብ ጸዋዕታ ክህነቶም ጽኑዓት ክኾኑን፤ ጸገማት ተጻዊሮም ክኸዱን ንሕዝቦም አርአያ ክኾኑ ከምዘለዎም አስፊሖም ገለጹ። ብድኅር'ዚ ንኤጳርቅና ባረንቱ ቀጸሉ።